

Pityóka helyett áfonya vagy málna

Egyre több székelyföldi gazda gondolkodik alternatív növénytermesztésben

A Székelyföldön hagyományosan termesztett pityóka iránti érdeklődés évről évre csökken. Egyes szakemberek szerint a ribizli, áfonya, szeder, homoktövis és a málna a jövő növénye.

Egyre többen próbálnak alkalmazkodni a piaci elvárásokhoz és az időjárás adta lehetőségekhez a Hargita megyei gazdálkodók közül is, hiszen a valamikori fő mezőgazdasági termények – a pityóka és a gabona – mellett az alternatív lehetőségektől sem zárkoznak el. Fő mezőgazdasági kultúráként egyre többen vetnek takarmánynövényeket, illetve megpróbálkoznak bogyós gyümölcsűk, paradicsom-, kender- vagy levendulatermesztéssel. A hagyományos pityókatermesztést leginkább az hátráltatja, hogy a krumplinak nincs ára, a rekordterméshez rekord alacsony piaci árak társulnak. Egyre kevesebbet adnak a tej literéért is. Lassan nincs senki, aki felvásárolná a te-

FOTÓK: PINTI ATTILA

Csikszéken egyelőre nem terjedt el az áfonyás. Tavaly telepítették Csikborzsovában

keresés a megyében. A szarvasmarhatartók például egyre inkább húshasznú állatok tenyésztésébe fognak a tejhasznúak helyett. Ez nemcsak a nyers tejért kínált alacsony ár miatt következett be, hanem oka a munkaerőhiány is: egyre nehezebb megbízható állatgon-

za- és a takarmánynövény-termesztés is népszerűbb: lucernával idén 8500 hektárt vettek be, lóhere 3900 hektáron terem, de többen vetettek bükkönyt, mustárt és más kevert takarmánynövényt. Ez nemcsak az állatok takarmányozása miatt bizonyult jó döntésnek, hanem a vetésforgó részeként is.

Alternatíva a ribizli, áfonya, szeder

A klímaváltozás is kedvez az alternatív módszerekben gondolkodóknak, hiszen tíz éve még őszi árpát sem lehetett termesztani a megyében, napjainkban azonban egyre többen próbálják ki Csikszéken is. Többen próbálkoznak repcetermesztéssel is, habár a hosszú telek miatt fennáll a kifagyás veszélye. Amikor viszont a vetés sikeres, a repce nemcsak könnyen értékesíthető, hanem a talajt is fertőtleníti, illetve megakadályozza az erős gyomosodást.

Az időjárás kedvező változása és a tavaly beindult kormányprogram révén egyre többen fognak hozzá a paradicsomtermesztéshez is, a megyében főként Udvarhelyszéken. Habár egyelőre nincs annyi gyümölcsös, mint a rendszerváltás utáni években, de egyre inkább reneszánszát éli azok újratelepítése.

Csikszéken elsősorban a bogyós gyümölcsűk terjedtek el – ribizli, áfonya, szeder, homoktövis, málna –, de több helyen is telepítettek alma- és szilvacsemetéket, illetve van, aki egressel próbálkozik. Vannak már kender- és levendulaültetvények is, többen pedig a gyógynövénytermesztésben látnak fantáziát.

Az alternatívák keresése mellett érvelve Török Jenő saját példával szemlélteti, mennyire nem éri meg a pityóka- és a gabonatermesztés: családi gazdaságukban tavaly 350 tonna pityókát és 65 tonna búzát termeltek, amelyből no-

ember közepéig 30 tonna pityókát és 10 tonna búzát tudtak értékesíteni igen alacsony áron. Ezzel szemben a 900 tövet számláló, hároméves ribizli-ültetvényükről – fél termés mellett is – 670 kg gyümölcsöt szüreteltek, amit azonnal értékesíteni tudtak kilónként 10–12 lejért. Török Jenő mindenkit arra bátorít, hogy azt a növényt termessze, amelynek jó piaca van, és amiből meg tud élni.

A klímaváltozás is kedvez az alternatív módszerekben gondolkodóknak, hiszen tíz éve még őszi árpát sem lehetett termesztani a megyében.

Közösen megtalálni a piaci rést

A mezőgazdasági szakember szerint azt a piaci rést kell megtalálni, aminek segítségével a gazdák boldogulnak. Nincs biztos recept, hiszen minden termesztett növény esetében létezik rizikófaktor – az időjárás vagy az értékesítési nehézségek. Most például a bogyós gyümölcsöknek nagy a keletje, jó áron, szinte a szedés pillanatában el lehet adni minden mennyiségben. De ez nem jelenti azt, hogy pár év múlva – ha jelentősen megnő az ezzel foglalkozó gazdaságok száma és mérete – ilyen könnyű dolguk lesz a természetőknek.

A hagyományos és az alternatív növénytermesztésben foglalkozó kistermelők megélhetését azonban egyetlen hasznónövény sem garantálhatja, ha hosszabb távon nem tömörülnek társulásba vagy szövetkezetbe, ugyanis a közös értékesítés biztosíthatja a kisgazda számára a biztos piaca jutást. Példaként Lengyelországot említette, ahol ezt a tényt a gazdák felismerték. Az ország így mostanra az Európai Unió nyolcadik legnagyobb élelmiszerexportőrévé vált. Baromfihúsból, almából, áfonyá-

ból és gombából a világ legnagyobb exportőrei közé emelkedett. És dinamikus növekszik a marhahús- és tejtermékkivitele, ugyanakkor a tea-, kávé- és a fűszerfeldolgozás révén a termékek újbóli exportja is.

Áfonyás Borzsovában

Habár a kommunizmus időszakából fennmaradt rossz tapasztalatok miatt sokan óztkodnak a szövetkezetektől, a térségben szép számban élnek sikeres gazdák, akik saját farmjukon megtermelt áruval vannak jelen a piacon, vagy erre készülnek a következő években.

A csikborzsovai Eröss Endre Ausztráliából való hazaköltözése után tavaly pályázati pénzből telepített áfonyást. Szülei állattartással foglalkoztak, de hozzá közelebb áll a növénytermesztés, így inkább ahhoz fogott. Több érv is szólt amellett, hogy miért épp áfonyaültetvényt létesítsen: a cserjék 40 évig is teremnek, kedvelik a helyi időjárási viszonyokat, a telepítés után pedig kisebb gépek felhasználásával is könnyedén lehet gondozni az ültetvényt. A 2,7 hektáros gyümölcsösbe korai és őszi áfonyafajták kerültek. Mivel az áfonya a savas talajt kedveli, a talaj-előkészítési munka a savas tőzeg beszerzésével és elterítésével kezdődött. Utána alakították ki a bakhátakat, elvezették a csepegtető öntözőrendszert,

és beborították a bakhátakat fóliával. Ez utóbbi nemcsak azért előnyös, mert nem hagyja elgyomosodni az elültetett tövek körüli területet, hanem a nedvességet is átengedi. Idén nem volt szükség a cserjék vegyszerezésére, ugyanis a levéltetvek ellen a katicabogarak, a sáskák ellen pedig a golyák „segítettek be” a gazdának, aki bízik benne, hogy a továbbiakban is hasonló, biokörülmények között termesztetheti a bogyós gyümölcsöt.

Elképzelése szerint a termést friss gyümölcsként tudja majd értékesíteni, elsősorban helyben, de már felajánlotta a töveket biztosító cég, hogy minőségi termésüket felvásárolja exportra. Ez azt jelentené, hogy az előző nap délelőtt leszedett bogyók másnap délután már Bécsben vagy Münchenben kerülnek az áruházak polcaira – magyarázza Eröss Endre.

Az áfonyatövek az ültetéstől számított ötödik évben érik el termőképességük csúcsát, addig fokozatosan nő a termés hozam, a cserjék bokronként akár 4 kilogramm termést is hozhatnak és 1,5–2 méter magasra nőhetnek.

KÖMÉNY KAMILLA

Jelenleg nagyon kelendők a bogyós gyümölcsök, így a ribizli is

jet. Ilyen és ehhez hasonló véleményeket lehetett hallani az elmúlt években számos gazdától és mezőgazdasági szakembertől. A Székelyföldön valamikor biztos megélhetési forrást vagy jövedelemkiegészítést jelentő burgonya- és tejtermelés egyre kevésbé kifizetődő. Nem véletlen tehát, hogy egyre többen keresnek alternatív megoldásokat. Annak jártunk utána, milyen lehetőségekkel élnek a Hargita megyei gazdálkodók.

Kevesebb pityóka és tej, több húsmarha és takarmánynövény

Török Jenő, a Hargita Megyei Mezőgazdasági Igazgatóság vezetője érdeklődésünkre elmondta, valóban elindult egyfajta alternatíva-

dozókat találni. Emellett vannak olyanok is, akik a tej feldolgozása mellett döntöttek, hiszen a sajtért, a friss tejtermékekért jobb árat kérhetnek, mint a nyers tejért. Ezt van, aki biominősítéssel is társítja, így még kedvezőbb feltételekkel léphet piacra.

Az elmúlt években a növénytermesztő szokások is átalakultak: idén például 7500 hektárra csökkent a pityókával beültetett terület nagysága, ami tavalyhoz képest 10 százalékos csökkenés, de az Európai Unióba való belépés évéhez képest mintegy 50 százalékos visszaesést jelent. Ugyanis 2007-ben 14–15 ezer hektáron termeltek krumplit a megye gazdái. Tavalyhoz képest nőttek a cukorrépával bevetett területek, de a bú-